

GERARDJAN RIJNDERS

DE DANS
ONTSPRONGEN

Personages

E

M

E danst op de muziek van ‘An der schönen blauen Donau’. Wij horen die muziek niet.

Ze draagt een tutu over haar jurkje.

M kijkt toe.

m Ik zag dat jij dat dacht
Ik zag dat jij dacht
Dat je danste
Toen je toen danste
Dat je toen danste in de Opera van Boedapest
Dat zag ik dat jij dacht
En dat al je familieleden daar zaten
In die opera
In dat pluche
In dat klatergoud
En dat ze jou bewonderden
Dat zag ik dat je dacht
En dat al je vriendinnetjes er ook zaten
In die Opera van Boedapest
Waarom Boedapest?
Daar woonde je toen
Daar woonde je toen niet meer
Je woonde toen in...
Nou ja, 'wonen'
Je was blij dat je er nog was
Waren je vriendjes ook in die opera?
Had je toen al vriendjes?

Vast niet

Je was een meisje van zestien

Ja, je had een vriendje, geloof ik dat je dacht

En je danste alsof de dood je op de hielen zat

Je kende me nog niet eens

Je weet inmiddels wat er over mij gezegd wordt

Geschreven wordt?

‘Hij observeert Braziliaanse zwerfspinnen en mestkevers

Hij ontdekt bij zichzelf een voorliefde voor Blattodea

Kakkerlakken

Ze zijn onmogelijk met blote handen te vangen

Ze kunnen vijftientig keer per seconde van richting veranderen

Hij lokt ze door een suikerklontje of een stukje vlees

Op de badkamervloer te leggen

Zodat hij het witte bloed dat uit hun gewonde lijfjes druppelt

Kan bestuderen

En in een van zijn schoolschriftjes een schets kan maken

Van hun grote facetogen’

‘En hun bontgekleurde schild met psychedelische motieven’

‘Een uitgetrokken poot groeit meteen weer aan

Ze hebben er zes met achttien geledingen

Met hun lange antennes en het dons dat hun zijanten bedekt

Kunnen ze de kleinste luchtbewegingen van hun vijand detecteren

Hij benijdt de gelukkige insecten

Die geen weet hebben van het wetboek van strafrecht

En die naar men zegt een atoombom zouden kunnen weerstaan’

Dat speelde toen, die atoombom, in de Koude Oorlog

Het speelt nu weer trouwens
'Hij ontdekt tot zijn genoegen
Dat de Duitse kakkerlak de schadelijkste is:
Als drager van ziektekiemen veroorzaakt hij
Allergische reacties bij de mens
Een prakje van gestampte kakkerlakken op een wond
Zou de pijn verzachten
Dacht hij'

Onzin!

Ik ben niet... hij

Ik ben niet 'De engel des doods'

En jij bent niet dat Joodse meisje dat zogenaamd

Door dat stumperige dansje van haar en mijn brood...

Onzin!

Wij doen hier toch alleen maar alsof!

Hier in deze piste!

Dat weet toch iedereen?

Moet ik dat nog uitleggen?

Nee toch?

Daar gaat het toch niet over

Of ik nu hem ben

Of jij nu haar bent

En dat het nu nu is en niet toen

Jij dacht toen

Dat je danste

Jij dacht dat je kon dansen

Ik zag dat jij dat dacht

En toen dacht ik:

Laat dat meisje dat nou gewoon denken

Je was niet echt een mooi meisje

Nee

Je had dikke beentjes

Gymnastiekbeentjes

Je was een veelbelovend turnstertje

Maar daar had je niks aan als...

Voor jou geen Olympisch goud in het verschiet

Dat was voor jullie niet meer weggelegd

Trainster kon je worden

Hooguit

Geen kampioen

Je maakte je laatste afsprong en belandde in...

En toen kwam ik langs met dat hoempaorkestje

Jij gebaarde:

Mag ik dansen?

Mag ik dansen?

Wat verwachtte je nou eigenlijk?

‘Als die meneer met mij naar bed wil, overleef ik dit misschien?’

Dat dacht je niet

Je was pas zestien

Dat dacht je niet, zag ik

‘Met die meneer naar bed’?

Het was geen geilheid

Geilheid is een wat geiler woord voor voortplantingsdrift

En dat is waar het uiteindelijk allemaal om draait

Voortplantingsdrift

Heb ik ook onderzocht natuurlijk

Heb ik met name onderzocht

Met die dwergen, die tweelingen

Voortplantingsdrift dus?

Nee

Overlevingsdrift eerder

Van mij?

‘Met dat lelijke mokkel met die dikke beentjes...?’

Nee

Jij dacht: als ik nu eens zou dansen?

Misschien helpt dat?

‘Helpt dat’?

Waartegen?

Nou, tegen...

Ja, misschien

Dat dacht je, denk ik

Toen gaf ik een teken:

‘Laat maar zien, dan’

Nou ja

Je hupste een soort sint-vitusdans

Je hupste wat

Ik had met je te doen

Je danste ongeveer zo:

Hij doet het voor

Hij moet er zelf erg hard om lachen

Eigenlijk zijn we lotgenoten
Wij zijn allebei een dans ontsprongen
Zowel jij als ik
We zijn allebei een dans ontsprongen
Dat scheidt een band
Sterker nog:
Eigenlijk zijn wij tweelingen
Zo voel ik dat
Jij niet, natuurlijk
Ik was gespecialiseerd in tweelingen
Waarom?
Hoe meer Germanen hoe beter, toch?
En met tweelingen gaat dat nu eenmaal sneller
Ik heb mijn onderzoek naar tweelingen niet af kunnen ronden
Ook jij bent aan mijn onderzoek naar tweelingen ontsnapt
Jij bent mijn onderzoek ontsprongen
Kun je dat zo zeggen?
'Jij bent mijn onderzoek ontsprongen'?
Ik heb iets met taal
Met logica
Met zuiverheid
En met... ontkomen

Jij had ook iets met ontkomen
Je hebt nog steeds iets met ontkomen
Kennelijk gaat het jou nog steeds om ontkomen
Aan jezelf ontkomen
Noem je dat
Op logica heb ik je nooit kunnen betrappen
Alleen op wartaal
'De tweede stap in de dans van de vrijheid is
leren hoe je risico's moet nemen om je ware ik te realiseren'
'Je ware ik'?

Duits accent 'Your true self'?

Geloof me
Ik heb jarenlang in van alles gesneden
Ik heb van alles gepureerd
Gekookt, gezuiverd
Ik heb in van alles gehakt, gepeurd, gestampt, gewroet, gepenetreerd
Ik heb van alles tot op het bot ontleed
Maar geloof me:
'Je ware ik'
Dat is het wel het treurigste misverstand
Daar ben ik inmiddels wel achter
Doe daar je voordeel mee
Een andere keuze heb je niet
In de werkelijkheid is er geen plaats voor
zoiets als
'Je ware ik'

Net zomin als voor
'Het uitverkoren volk'
Onzin
Je hebt een ik, misschien
Je hebt een volk, misschien
Je hebt een tragedie, dat is zeker
Je hebt altijd een tragedie
Dat heb ik inmiddels wel geleerd
En ik loods je door de volgende tragedie
Ik heb per slot die eed afgelegd
De eed van Hippocrates
De eed die alle artsen af moeten leggen
Hippocrates betekent overigens 'paardentemmer'
Wist jij dat?
Grappig hè
Geloof me nou maar
Ik leid je door de volgende dans...

Dat wil je niet?

Mij geloven?

Jij hebt niet zoveel te willen

Ben ik bang

Je hebt niet zoveel te kiezen

Denk ik

Weet ik

Kijk maar

Wie holt hier achter wie aan?

Hol jij voor mij uit?

Hol ik voor jou uit?

Hol ik achter jou aan?

Hol jij achter mij aan?

Wie zal het zeggen?

Ben je bang voor wat ik je kan gaan zeggen?

Bang dat ik jou 'je ware ik' onthul

Dat bestaat toch niet!

Heb ik net gezegd!

Dus waarom zou je bang zijn?

Luister dan tenminste naar me!

Blijf dan tenminste even staan

Als je niet met me wilt praten!

Is zelfs dat te veel gevraagd?

...

Je was lelijk

Dat had je moeder je altijd verzekerd

Dus dat had je ook altijd geloofd

Je was ook nog scheel

Later is dat ene oog rechtgezet

In Hongarije

Zonder verdoving

Je schreeuwde het uit van de pijn

Zonder verdoving

Hoe is het mogelijk?

Alles is mogelijk zonder verdoving

Neem dat maar van mij aan

Toen was je pas tien

Je zou nog veel ergere dingen meemaken

In Hongarije en later in Polen en later in...

...

Wie ben jij nou helemaal?

Wie was jij nou helemaal?

Je was een Joods meisje

Je vader was kleermaker

Je moeder had op meer gehoopt

Dan zo'n achenebbisj kleermakertje

Maar ach...

Je beide zusters Klara en Martha waren uiterst muzikaal

Waarom ik dat niet heb onderzocht?
Waarom al die Joden zo gruwelijk muzikaal zijn?
Ach, als je een hond maar hard genoeg trapt
Begint ie ook aangrijpend te janken
Zoiets moet er met jullie zijn gebeurd
Dacht ik toen
...
Je woonde dus in Hongarije
Later in Tsjechoslowakije
Wat nu overigens weer in Slowakije zou zijn
Maar goed
En toen weer in Hongarije
En dat allemaal zonder ook maar één keer te verhuizen
Dat gebeurt nu eenmaal in het circus van de geschiedenis
Al die grenzen die steeds maar weer worden verlegd
Dat is het lastige van de geschiedenis
En van de werkelijkheid
En van de moraal
Van goed en kwaad
Dat al die grenzen vloeiend zijn, diffuus
Daarom rennen wij nu samen als circuspaarden
Hier in deze piste
Omdat het allemaal zo diffuus is
Al die tinten grijs
...
We hebben het niet over porno

Omdat je nu eenmaal een Joods meisje was
Kwam je op je zestiende in... terecht
Samen met je zusje Martha en je moeder
Je moeder heeft het niet overleefd
Jouw schuld, heb je jarenlang gedacht
En uiteindelijk belandde je in Amerika
Met... je man
Die in Tsjechoslowakije woonde
Hij was kapitalist
Had daar een fabriek
Toen kwamen de Russen
De communisten
Moest hij daar weg
Z'n fabriek mocht blijven
Hij wilde naar Israël
Hij stuurde al z'n machines vooruit
Maar op de dag dat jullie zelf naar Israël zouden vertrekken
Dwong jij hem om toch maar naar Amerika
te gaan
De lieverd deed dat
Z'n vermogen achterlatend ergens op een spoorlijntje
In de woestijn, in Palestina
Je bent altijd al een dwingeland geweest
Net als ik
Ontken het maar niet
Je was een tiran

Bij jou vergeleken was ik een watje
Dat keurig alle bevelen opvolgde
Zo was jij niet
Jullie gingen naar Amerika
Hij sprak Engels
Jij geen woord
Ik ging naar Argentinië
Ik sprak geen woord Spaans
Hoefde ook niet
Wij waren daar meer dan welkom
Waar in Europa de kapitalisten en de communisten
Elkaar weldra af zouden slachten in die niet
zo erg koude oorlog
Zouden onze idealen alsnog verwezenlijkt worden
In het gastvrije en gretige Argentinië van
Juan Domingo Perón
Dat geloofde hij tenminste zelf!
Ik heb het altijd flauwekul gevonden
Die nep-cowboys?
Dat stelletje geheel bezopen halve indianen
De erfgenamen van het Duizendjarig Rijk?
Maar die tango ben ik wel gaan waarderen
Heb jij je weleens gerealiseerd
Dat de zin ‘wij kunnen niet samen’
Tegelijkertijd twee tegenovergestelde betekenissen kan hebben?

Het kan betekenen: wij kunnen niet bij
elkaar zijn en dat is dan triest
Maar het kan ook betekenen: wij zijn bij
elkaar maar dat wordt onherroepelijk oorlog!
En ook dat is triest
Eigenlijk ben ik een filosoof

Natuurlijk weet je wat er zoal over mij verteld wordt
Geschreven wordt
‘Hij is onvermoeibaar in het verrichten van zijn arbeid
Uren brengt hij door in de experimenteerbarak van het zigeunerkamp
Verdiept in moeilijk werk
Hij staat halve dagen op het Jodenperron
Waar nu al vier tot vijf treinen per dag binnenkomen
Met gedeporteerden uit Hongarije
Zijn arm wijst slechts in één richting
Naar links
Hele treinstellen komen op die manier in de gaskamers
Hij beschouwt het wegwerken
Van honderdduizenden Joden naar de gaskamers
Als een vaderlandslievende plicht’
Dat herinner jij je vast ook nog wel
Jij liep dat kamp binnen
Onder die poort door met de leuze: ‘Arbeit macht Frei’
Je hoorde gezellige hoempamuziek
Je dacht: dit valt allemaal reuze mee
Je liep daar met je zusje Martha
En jullie moeder tussen jullie in
Die zag er nog jong uit

Ik vroeg: zijn jullie zusjes?
Nee, dit is mijn moeder, zei jij
Waarschijnlijk hoopte je dat ik haar zou sparen
In zekere zin deed ik dat ook:
'Naar links!', zei ik
Rechtstreeks de gaskamer in
Maar dat wist je toen nog niet
En toen je er later achter kwam
Zou je het je leven lang niet meer vergeten
Zou je je het je leven lang niet meer vergeven
Jij had je moeder aangegeven
Jij had je moeder vermoord
Niet ik had haar vermoord
Jij had haar vermoord

Onzin

Ik ben niet... hem

Ik ben niet 'De engel des doods'

En jij bent niet dat Joodse meisje dat zogenaamd

Door dat stumperige dansje van haar en dat brood van mij...

Dat weet toch iedereen?

Wie heeft je trouwens verteld dat je je mond moet houden?

'Jij bent maar een danseresje en die kunnen nu eenmaal niet praten'?

Sinds wanneer heb jij je ooit

Door wie dan ook

De mond laten snoeren?

Al had je niks meer te eten

Al werd je bijna verkracht

Ze hebben je nooit monddood weten te maken

En nu ineens wel?

Hier, in deze piste?

Mij hebben ze monddood gemaakt

Dachten ze

Niet door mijn tong af te snijden

Maar door me mijn naam te ontnemen

...

Wil je wat zeggen?

...

Wil je wat vragen?

...

Wat er nog meer over mij wordt verteld?

‘Hij arriveert op de gebruikelijke tijd, rond
vijf uur ’s middags
Hij zit urenlang naast mij
Tussen microscopen, reageerbuizen en proefglaasjes
Of hij staat met bloederige handen urenlang
bij de sectietafel
En voert onderzoeken uit’

...

‘Op een van deze dagen zit ik samen met hem aan mijn werktafel
We bladeren door de dossiers
Van de tot nog toe verwerkte tweelingen
Een van de dossiers vertoont een lichte vetvlek
Tijdens de sectie neem ik deze dossiers vaak ter hand
Waarschijnlijk is dat de oorzaak van de vetvlek
Hij kijkt mij verwijtend aan en vraagt mij serieus en woedend:
“Hoe kunt u met zoveel nonchalance omgaan
Met de dossiers die ik met zoveel liefde bij elkaar heb verzameld”
Hij bezigde het woord ‘liefde’
Dat moet jou toch aanspreken?
Zoveel discipline
Zoveel liefde voor het vak
Liefde voor de wetenschap, voor het onderzoek?’

Daarin zijn wij toch eigenlijk wel zielsverwanten?
Tweelingen?
Ook jij was niet te stuiten
In je honger naar kennis
Je stortte je op het Engels
Zodat je kinderen tenminste niet meer zouden lachen
Om dat Engels van je
Dat belachelijke accent van je
Duits accent ‘The true self’
Sorry, een Hongaars accent lukt me niet
Ik ben niet zo’n goede acteur
Je stortte je op je studies
Even fanatiek als ik me ooit op mijn onderzoeken had gestort
Het ene diploma na het andere sleepte je binnen
Goed, jij koos een ander vak
Een iets vager vak
Iets minder wetenschappelijk
Totaal níet wetenschappelijk eigenlijk
Eigenlijk alleen maar gezeur
Gezwets
Therapie-terreur
En dan dat onuitstaanbare optimisme van je
Dat alles wel een soort zin moest hebben
Dat niets ooit voor niets is geweest
‘Onze pijnlijke ervaringen zijn geen blok aan ons been
Ze zijn een geschenk

Ze bieden ons een mogelijkheid
Om ons unieke doel en onze eigen kracht te vinden'
'Een geschenk'!
En je gelooft dat nog steeds
Je hebt de hel vanbinnen gezien
En je noemt het een geschenk!
Een geschenk van mij soms?
Maar goed, uiteindelijk
Hadden we allebei het beste met de mensheid voor
Toch?
Allebei wilden we de waarheid achterhalen
Toch?
Ieder op onze eigen manier
Jij hebt je gespecialiseerd in het 'ontmaskeren'
Het ene masker na het andere rukte je van je gezicht
Jij was je eigen proefkonijn
Proefkonijn in de experimenteerbarak van je eigen therapie
Een leugen is het resultaat van jouw queeste
Dat weet je nog niet
Maar daar kom je nog wel achter
Alles moet je immers aanvaarden, vind je
Je woede
Je pijn
Je schaamte
Je schuld
Je lafheid

Je verraad
En dus ook:
De woede om de pijn
De woede om de schaamte
De woede om de schaamte om de lafheid en
de pijn
De woede om de schaamte om de pijn
om de lafheid en het verraad
En de moord
En alles is een geschenk
En telkens weer vond je maar geen rust
Hoe hard je het tegendeel ook beweerde
Op zoek naar het ware gezicht
Alsof er zoiets zou bestaan
Als het ware gezicht
Jouw ware gezicht
Dat 'ware ik'
Dat dus niet bestaat
...
Luister
...
Of spreek me tenminste tegen
...
Een perfecte cirkel heeft een middelpunt
Maar de perfecte cirkel bestaat niet
De perfecte cirkel is een bedenkssel

Ook deze piste is geen perfecte cirkel
Deze piste heeft dus niet slechts één middelpunt
Geen 'ware ik'
Net zomin als jij of ik of wie dan ook
Alleen de volmaakte mens heeft – misschien – een 'ware ik'
Maar de volmaakte mens bestaat niet
Daar was ik allang achter
Maar jij wilde daar niet aan
Koppig als je bent
Het ene masker na het andere rukte je af
En nooit werd de wond zichtbaar
Nooit werd het bloedbad zichtbaar
Achter al die maskers
Ontdekte je steeds weer een ander masker
En steeds moest je daarmee in het reine komen
Heb je jezelf weleens goed bekeken in de spiegel?
En wat zag je dan?
Een leugen?
Erger?
Een facelift?
Want natuurlijk weet ik hoe jij er nu echt uitziet
Nu! Echt!
Maar die leugen, die facelift
Die zijn dan toch de waarheid?
Een gezicht zonder masker
Een gezicht zonder huid

Een gevild gezicht

Is een dood gezicht

Een geschenk?

Dood!

Jij leeft nog steeds

Dankzij mij toch?

...

Geloof me nou maar:

Alles moet je aanvaarden

Zeg je?

Niets moet je aanvaarden

Zeg ik!

Schuld is nutteloos

Schuld verlamt

Schuld heb je je laten aanpraten

Jij wilde je van je schuld ontdoen

Wat ik zei:

Het is of je jezelf van je huid ontdoet

Kom op voor je gelijk

Alleen dan kun je overleven

Heb schijt aan de anderen

Tenzij je ze kunt gebruiken

Jou gebruiken ze toch wel

Ze zeggen dat ik proeven deed met mensen
in ijskoud water
Dat was ook zo
Ijskoud water, steeds kouder, steeds kouder
En alles wat er met die mensen gebeurde noteerde ik
Ik legde alles vast
In tabellen, cijfers, gegevens, data
Tot ver na hun dood
Die kennis die door mij is vergaard wordt nog steeds gebruikt
Die kennis is van onschatbare waarde
Alleen al voor de ruimtevaart
Maar mijn naam wordt daarbij nooit meer genoemd
Uiteraard
Hoeveel namen heb jij gehad?
Maar twee, toch?
Drie?
Jij bent geboren als Edith Eva Elefánt
Olifant, beetje ongelukkige naam voor een ballerina
Vind je ook niet?
Na je huwelijk werd je Edith Eva Eger
E, E, E!
Mijn eigenlijke achternaam heeft ook drie E's

Dat scheidt wellicht een band
Jij was ook nog een tijdje alleen maar een nummer
Dat nummer staat nog steeds in je arm gebrand
...
Ik moest m'n eigen naam
Mijn eigenlijke naam
Ineens ontkennen
Toen... gesloten werd
Na jouw bevrijding
Toen jij weer een naam mocht hebben
Niet meer alleen maar een nummer was
Werd ik ineens de gevangene van mijn eigen naam
Die naam werd onbruikbaar
Die naam betekende mijn doodvonnis
In Zuid-Amerika, noemde ik me Helmut Gregor
Later noemde ik me Peter Hochbigler
Maar ik heet nog steeds...

Onzin

Ik ben niet... hem

Ik ben niet 'De engel des doods'

En jij bent niet dat Joodse kind dat zogenaamd...

Door dat stumperige dansje van haar en dat brood van mij...

Wat een sentimentele flauwekul!

Wij doen hier toch ook alleen maar alsof!

Dat weet toch iedereen?

Dit hele theater hier is dan misschien een circustheater

Mij doet het vooral denken aan een enorme snijzaal

Aan 'De anatomische les'

Daarom voel ik mij hier thuis

Denk ik

Niet vanwege dat vermeende middelpunt

Dat niet bestaat

Maar vanwege het ontleedmes

Waarmee ik dat aan heb willen tonen

Ze noemen me 'De engel des doods'

Maar ik leef dus nog steeds

Net als jij

Wil je met me dansen?

Niet voor me dit keer

Maar met me?

...

Wie achtervolgt hier wie

In deze piste van de geschiedenis?

Ben jij naar mij op zoek?

Naar wraak?

Die had je toch afgeschaft

In je oneindige verlichting?

Ben ik naar jou op zoek?

Naar vergeving?

Vergeving waarvoor?

Omdat ik een vrouw eigenhandig

Een foetus uit haar buik heb getrokken

Omdat ze niet zwanger was van een tweeling

Hoewel ze dat volgens mijn wetenschappelijke inzichten

Wel had moeten zijn

In het belang van het ras

Vergeving waarvoor?

Omdat ik je het leven heb gered?

Wat natuurlijk niet in het belang was van dat ras

Omdat ik jou het leven heb gered

Door je na dat zogenaamd dansje van jou een brood toe te werpen

Wat je daarna onmiddellijk gedeeld hebt

Met die andere stakkers in die barak?

Waardoor je later aan de hongerdood bent ontsnapt

Omdat een meisje

Tijdens die dodenmars uit dat kamp

Toen je al bijna dood was

Jou herkende

En zei:

‘Jij bent toch dat olifantje

Inmiddels een bijna uitgemergeld olifantje

Jij hebt toen dat brood gedeeld

Dat jou door HEM was toegeworpen

En daarom krijg jij nu ook de helft van mijn brood’

Geloof je het zelf?

Ja, ik ben naar jou op zoek

Want jij hebt mij nodig

En dat is de paradox

...

Want ik kan je wel dit zeggen:

Jij hebt mij echt nodig

Jullie hebben mij echt nodig

Jullie dachten dat jullie eindelijk van mij verlost waren
Ik was immers verdronken
In die oneindige oceaan
Onder die brandende Braziliaanse zon
Dat dachten jullie
Dat jullie van mij
Van ons
Bevrijd waren
Wat een misvatting
Jullie komen nooit van ons af!
Wij zijn niet uit te roeien
We zijn insecten, kakkerlakken
Zo je wilt
Uiteindelijk behoort de wereld ons toe
Kijk maar om je heen
Kijk maar wat er in de wereld gebeurt
Ze rukken onweerstaanbaar op
Ze komen steeds dichterbij
Moet ik die mannen
Waarom altijd mannen?
Altijd mannen?
Bij hun naam noemen?
Moet ik die landen, die regimes bij hun naam noemen?
Of heb je zelf fantasie genoeg om die namen
te bedenken?
En weet je waarom?

De mensen hebben er genoeg van

Van dat geneuzel van jou

Van jullie

Dat laffe rechtvaardigheids-, verzoenings-, begrips- en tolerantiegedoe ten koste van...

‘Als we eenmaal onze gevoelens herkennen en de verantwoordelijkheid ervoor nemen, kunnen we leren om onze rol in de dynamiek van onze relaties te herkennen en er de verantwoordelijkheid voor te nemen.’

Sorry

Mensen pikken dat niet meer

Dat gezeik

Sorry

Mensen willen

Mensen willen

Ze willen

Weet ik veel

Iets te eten

Niet langer belazerd worden

Liefde

Dat iemand ze ziet

Zoals ik jou toen zag

Kennelijk

...

En jij hebt mij nodig

Echt

Sorry

Want wij gaan uiteindelijk toch overwinnen

En dat is maar goed ook

Neem dat van me aan

...

Waarom wil je geen duet met me aangaan?

Een duet, geen duel

Hoewel

Wat is het verschil?

...

Ik had met je te doen

Toen ik je zo zag hupsen

In dat gestreepte pakje

...

Tijdens die dans

Op de muziek van 'An der schönen blauen Donau'

Die mooie Donau

Nog iets wat we gemeen hebben

De Donau

De rivier van onze jeugd, toch?

Ik ging erin vissen

Ik gooide er steentjes in

Wat gooide jij erin?

...

Maar toen ik zag dat je dacht

Dat je in de Opera van Boedapest danste

Toen betrapte ik mezelf erop

Dat ik bijna moest huilen
Dat was me eerder overkomen
Dat ik iemand zag
Waarvan ik wist...
En dat ik moest huilen
Bijna moest huilen
Dan gaf ik meteen het bevel
'Naar links!'
Dood dus
...
Ik bedoel alleen maar:
Dans met me
Als de bereidheid om met elkaar te dansen ophoudt
Dan houdt alles op
...
Vind ik dat echt?
Nee
Maar zo is het wel
Daar ben ik inmiddels achter
Gewoon, omdat iedereen er zo over denkt
En je nu eenmaal compromissen moet sluiten
In het leven
...
Wil je met me dansen?
Niet vóór mij dit keer
Maar mét mij?

...

Geloof me

Ik heb gelijk

...

Of wil je toch nog wat zeggen?

Please

M en E tegenover elkaar in doodse stilte.

De dans ontsprongen ging in première tijdens Theater Na de Dam in samenwerking met
Het Nationale Ballet op 4 mei 2019 in Carré, Amsterdam

E Igone de Jongh

M Pierre Bokma

Choreografie Peter Leung

Regie Gerardjan Rijnders

Muziekregie Wim Selles

www.theaternadedam.nl

www.operaballet.nl

Naar een idee van Jolanda van den Berg.

De tekst van *De dans ontsprongen* is (mede) gebaseerd op: *De keuze* van Edith Eva Eger,
De verdwijning van Josef Mengele van Olivier Guez en *Assistent van Mengele* van Miklós Nyiszli

Gerardjan Rijnders (1949) schreef zijn eerste stuk *Dollie of avocado's bij de lunch*, omdat hij geen subsidie wist te bemachtigen voor een encenering van *Het jachtgezelschap* van Thomas Bernhard en zich daarop genoodzaakt zag zelf iets te schrijven. Daarna is hij blijven schrijven. Rijnders is regisseur en toneelschrijver. Zijn stukken zijn in meerdere talen vertaald.

www.gerardjanrijnders.nl

Toneelwerk

De dans ontsprongen – 2019

Vlaklanders – samen met Peter Verburgt – 2018

*Salaam Jeruzalem** – 2017

De kinderen van de nacht – een bewerking

van *De Oresteia* – 2014

*Macbain** – 2013

*Narciss** – 2012

Het spookhuis der geschiedenis – 2012

Finland – 2011

*Answer me** – 2010

*Victory Boogie Woogie** – 2008

*Ben ik al geboren?** – 2008

Tragedie – 2007

Jan – 2006

Drakengebroid – 2006

Het bezoek – 2005

Zien en zien – 2004

Macbeth – 2004

Tim van Athene – 2003

Echt? – 2003

Beroerd: of, de vergeten medeminnaar – 2003

Snaren – 2002

Pang! – 2001

Stalker – 2000
Remember me – 2000
Bernhard – 2000
Hedda Hedda – 1999
Rotjoch – 1998
Mahlstrom – 1997
Moffenblues – 1996
Licht – 1996
Kanker – 1996
Boelbal – 1996
Mooi – 1995
Ecstasy – 1995
Huilend zink – 1993
Roelofarendsveen – 1992
*Liefhebber** – 1992
Hoorspel / Gay pervers – 1992
De Opvolger M/V – 1992
Count your Blessings – 1992
Supporting Act – 1991
Nu Syt Wellecome – 1990
Lux – 1990
Ballet – 1990
Tulpen Vulpen – 1988
Titus, geen Shakespeare – 1988
Nadien – 1988
De Hoeksteen – 1987

Bakeliet – 1987

Silicone – 1986

Pick up – 1986

De Bacchanten – 1986

Wolfson, de talenstudent – 1984

Ovomaltine – 1983

Sneeuw over Moskou – 1982

Eczeem – 1982

The Rhinestone Queen/Rosemary Clooney's Baby – 1978

Tasso in Weimar – 1978

Dollie of Avocado's bij de Lunch – 1977

Schreber – 1976

Jij en ik – 1975

*Teksten verschenen in de reeks van De Nieuwe Toneelbibliotheek